

[Kofod-Svendsen]

kejsersnit kan give kollagen (som anvendes i kosmetikindustrien) til op mod 200.000 krukker kosmetik à 70 ml, hvorimod et foster, som er aborteret ved den såkaldte sugemetode, ødelægges så meget, at der kun kan udvindes kollagen til omkring 50.000 krukker af samme størrelse.

En sådan makaber udnyttelse af fostre må ikke kunne finde sted i Danmark.

Svar (9/11 84):

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Indenrigsministeriet er ikke i besiddelse af oplysninger, der bekræfter, at kommerciel udnyttelse af menneskefostre af den art, som omtales i spørgsmålets begrundelse, finder sted i Danmark.

Jeg er ganske enig med spørgeren i, at noget sådant, hvis det skulle forekomme, ud fra en etisk betragtning måtte anses for ganske forkasteligt.

Der eksisterer ikke på nuværende tidspunkt nogen lovregulering af spørgsmålet om anvendelse af celler og væv fra aborterede fostre. Folketinget vil imidlertid få lejlighed til generelt at drøfte lovbeskyttelse af det tidlige menneskelige liv (befrugtede æg, embryoner og fostre) tidligt i 1985, idet jeg i marts 1985 vil give tinget en redegørelse på grundlag af rapporten »Fremskridtets pris«. Rapporten, der nylig er afgivet til mig, foreslår bl.a., at der nedsættes et etisk råd til at fastlægge retninglinier, bl.a. for at beskytte det tidlige menneskelige liv.

Når der i begrundelsen for spørgsmålet nævnes muligheden af abort ved kejsersnit, skal jeg fremhæve, at alle svangerskabsafbrydelser i Danmark foregår på sygehusene, og at kejsersnit kun vil kunne komme på tale efter medicinsk indikation. Det ville med andre ord være utænkeligt ud fra et lægeetisk synspunkt – og ud fra lægelovens regler – om en læge skred til anvendelse af kejsersnit alene med henblik på at skaffe en aborterende kvinde en økonomisk fordel.

I øvrigt ville sundhedsstyrelsen og jeg finde det helt utænkeligt, om sygehusafdelingerne i Danmark på nogen som helst måde medvirkede til at gøre en kommerciel udnyttelse af aborterede fostre mulig.

Spm. nr. S 228

Til statsministeren (8/11 84) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

Vil statsministeren oplyse, hvor meget regeringens ministre har nedsat deres rejseaktivitet som lovet af statsministeren ved regeringens tiltrædelse i 1982 set i forhold til den tidligere regerings ministre?»

Svar (13/11 84):

Statsministeren (Poul Schlüter):

Der foreligger ikke opgørelse over antallet af ministerrejser for den nuværende regering eller for den tidligere, som gør det muligt at sammenligne rejseaktiviteten.

Det er i øvrigt mit synspunkt, at sammenligningen af selve omfanget af ministerrejser ikke tjener noget formål, da det altid må være rejsernes formål, som afgør betimeligheden af gennemførelsen af en konkret rejse, jfr. mit svar på spørgsmål S 767.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 52:

Forslag til lov om ophævelse af lov om Nordisk Mineselskab A/S m.v.
(Fremsat 7/11 84).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 3 og 4 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 54:

Forslag til lov om ophævelse af lov om Arktisk Minekompagni A/S (Arctic Mining Company Ltd.).
(Fremsat 7/11 84).

4) Første behandling af lovforslag nr. L 53:

Forslag til lov om etablering af et selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland.
(Fremsat 7/11 84).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Søren B. Jørgensen (S):

Efter tre års arbejde i fællesrådet for råstoffer i Grønland afgav rådet på sit møde den 3. oktober 1984 en indstilling dels til mi-

[Søren B. Jørgensen]

nisteren for Grønland, dels til det grønlandske landsting og anbefalede, at der blev meddelt en olieefterforskningskoncession på Jameson Land i Østgrønland.

Denne koncession indeholder bl.a. den offentlige deltagelse på 25 pct. i efterforskningsperioden på carried basis, hvilket vil sige, at udgifterne i de 12 år betales af de to andre koncessionshavere. Ved en forhåbentlig senere udvinding har det offentlige mulighed for at købe sig helt op til 75 pct.s deltagelse på non-carried basis, men så skal der til gengæld også være meget olie.

Vi skal her gøre os klart, at der ikke er tale om en koncession i Nordsøen; der er tale om et område med forhold, der er helt forskellige fra dem, vi kender her: permafrost, snestorme osv., og hvor man overhovedet ikke i dag ved, om der er mulighed for at finde olie.

I diskussionen om, hvordan den offentlige deltagelse i konsortiet skal varetages, har fællesrådet for at bevare paritetsprincippet indstillet, at der dannes et offentligt dansk-grønlandsk aktieselskab med en aktiekapital på 25 mill. kr. fordelt med 12,5 mill. kr. til den danske stat og 12,5 mill. kr. til det grønlandske landsting, og ved at fremsætte forslaget her har ministeren efterkommet den indstilling, som fællesrådet er kommet med. Det synes jeg er godt, og socialdemokratiet kan tilslutte sig alle tre lovforslag. Det kommer naturligvis ikke som en overraskelse for ministeren, idet socialdemokratiets repræsentanter i fællesrådet også har tilsluttet sig disse forslag.

Det er imidlertid ikke ensbetydende med, at vi under den tre år lange behandling af denne koncession ikke har haft nogle bemærkninger at gøre mod bl.a. disse lovforslag.

For det første havde vi gerne set, at § 1 i loven om det nye offentlige selskab, der skal varetage det offentlige interesser, blev udformet på en anden måde, således at det ikke kun er vedrørende kulbrinter, det skal repræsentere den offentlige deltagelse. Ingen ved jo i dag, om der fremover skal udstedes koncessioner om efterforskning og udvinding af andre råstoffer, hvor det offentlige skal deltage. I en sådan situation kunne det nye offentlige selskab gå ind, og så var vi fri for at skulle til enten at lave en ny lov eller at lave den her om.

Den anden ting, vi gerne havde set, var, at DOPAS økonomisk kom mere med, f.eks. i form af tegning af en del af den danske aktiekapital. Dette synspunkt har vi i socialdemokratiet stået helt alene med i fællesrådet, men vi har trods alt noteret os, at DOPAS allerede nu har været brugt som konsulent for råstofforvaltningen, og at det ved oprettelse af en serviceaftale skal stå for udøvelsen af den offentlige deltagelse dér, hvor DOPAS har ekspertisen, ligesom koncessionshaverne er forpligtet til at uddanne også DOPAS' personale i olieefterforskning i arktisk område. Med de opgaver, der hermed varetages af DOPAS, finder jeg det også helt rimeligt, at DOPAS, som det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, bliver tilknyttet bestyrelsen i form af en eller to tilfornede.

For det tredje – nu har vi været inde på selskabets bestyrelse, og hvem der skal være der – vil jeg godt spørge ministeren, om han vil løfte sløret for, hvem han agter at sætte ind i bestyrelsen fra dansk side. Jeg tænker selvfølgelig ikke på personerne, men på, om det udelukkende skal være personer uden for folketinget, f.eks. fra erhvervslivet, eller om ministeren har tænkt sig, at det skal være politikere. Det forlanger jeg ikke svar på i dag. Jeg vil gerne have, at ministeren tænker sig om, også hvad det angår, og så kan vi klare det i et eventuelt samråd.

Endelig for det fjerde er vi tilfredse med, at ministeren har efterkommet et ønske om, at statens aktier i Nordisk Mineselskab A/S ikke skal sælges, men simpelt hen overføres til det nye offentlige dansk-grønlandske selskab. Det synes jeg er godt. Men jeg har jo mærket mig, at de godt 4 mill. kr. i aktier skal trækkes fra de 12,5 mill. kr., som statens andel af kapitalen skal være, og det synes jeg ikke er godt. Nu har jeg jo bebudet, at vi gerne vil have ministeren i samråd, og da vil jeg gerne, om ministeren vil fortælle os, hvordan dette forholder sig til paritetsprincippet. Jeg vil også gerne have at vide, hvor stort et beløb man regnede med der skulle til for at administrere det offentlige selskab med en kapital på 25 mill. kr. i alt, og hvor stort beløbet vil være nu, hvor kapitalen bliver 21 mill. kr. og man så har en formue på disse 4 mill. kr. i aktier i Nordisk Mineselskab A/S.

Hvis det viser sig, at det er for lidt, der er sat af til at administrere det offentlige sel-

[Søren B. Jørgensen]

skab, vil jeg også godt i samrådet have at vide af ministeren, om han vil være velvilligt indstillet over for, at vi eventuelt sender et aktstykke til finansudvalget og prøver, om man kan få udvidet aktiekapitalen.

Jeg havde selvfølgelig helst se, at de 4 mill. kr. i aktier blev en form for formue i selskabet. I øjeblikket tror jeg det er begrænset, hvad disse 4 mill. kr. kan give i afkast, men det kan vise sig på lang sigt at være meget værd.

Jeg synes i øvrigt, det er lidt for småt af ministeren at bruge denne modregningsmetode, når vi nu alle sammen ved, at ministeren har planer om til næste år at sælge statens aktier i Kryolitselskabet Øresund, hvilket sikkert vil betyde 800 mill. kr. lige ned i forret. Det havde ikke kunnet lade sig gøre uden råstoffet kryolit, som stammer fra den grønlandske undergrund – men det kan vi snakke videre om i et samråd.

Jeg skal slutte med at sige, at vi selvfølgelig vil stemme for de tre lovforslag, men som det fremgår af, hvad jeg her har sagt, har vi et par ting, vi gerne vil sludre med ministeren om.

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg synes, socialdemokratiets ordfører har givet en udmærket fremstilling af de omstændigheder, der har gjort, at vi i dag kan stå med disse lovforslag, så det skal jeg ikke gentage.

Jeg vil godt understrege, at der er tale om ganske særlige forhold, når man skal efterforske og forhåbentlig udvinde olie på Grønland. Det er rigtigt, at det er umådelige summer, det kan komme til at dreje sig om, hvis man engang skal til at udvinde olie. Sandsynligheden for at finde olie er jo, selv om vi håber det bedste, trods alt ikke så forfærdelig stor. Vi skal ikke glæde os for tidligt, men vi håber naturligvis alle. Der er stor risiko, og i øjeblikket kan vi glæde os over, at vi i efterforskningsfasen er carried, båret, så det ikke skulle give de helt store udgifter for staten.

Vi er kommet til dette resultat i dag efter et udmærket og dygtigt forarbejde fra forvaltningens side og et udmærket samarbejde i råstofudvalget. Forslaget går efter en slags model, som vi kender det fra Dansk Olie & Naturgas. Jeg er ikke enig i, at vi burde have tildelt DOPAS en større rolle. Jeg synes, det

er udmærket, at vi fremstår som konsulenter, og jeg synes, det er udmærket, at ikke al offentlig virksomhed hviler på samme organisation.

Vi er ikke bekymrede for den tekniske ordning af tilvejebringelsen af aktiekapitalen, hvad socialdemokratiets ordfører giver udtryk for. Vi tror, dette kommer til at fungere på en udmærket måde.

Der er tale om et offentligt selskab, men som det også er tilfældet med D.O.N.G., skal selskabet fungere efter privatretlige regler og forudsætninger. Det offentliges indsigt er tilgodeset gennem bestemmelserne om, at årsregnskab, årsberetning og en redegørelse skal fremlægges for et særligt udvalg i folketinget.

Jeg tror som sagt, at der er grund til at ønske til lykke med, at vi nu er nået så langt, og jeg kan tilsige forslaget vor støtte. Det gælder naturligvis også de nødvendige følgerlove: forslaget om ophævelse af lov om Arktisk Minekompagni og forslaget om ophævelse af lov om Nordisk Mineselskab.

Ivar Hansen (V):

Jeg skal med det samme sige, at vi kan tilslutte os de tre lovforslag.

Det er et udmærket privatiseringsprojekt lovgivningsmæssigt, ministeren her præsterer, i øvrigt smukt i tråd med regeringens politik. Jeg tænker her på, at staten trækker sig ud af Nordisk Mineselskab og Arktisk Minekompagni og, som hr. Søren B. Jørgensen var inde på det også, ud af Kryolitselskabet. Det er klart, at denne disposition er helt nødvendig i forbindelse med oprettelsen af det dansk-grønlandske selskab. Set i det lys er det selvfølgelig nødvendigt, at staten trækker sig ud af sit engagement i Nordisk Mineselskab, også for ikke at komme til at sidde, om jeg så må sige på begge sider af bordet i forbindelse med det projekt, der nu skal i gang på Østgrønland.

Jeg synes, det er et godt stykke arbejde, der nu er ved at være afsluttet. Råstofforvaltningen i Grønlandsministeriet har, sagt i parentes, gjort et fremragende arbejde. Den meget lange forhandlingsprocedure, der har været i forhold til Arco, og samspillet med det politisk udpegede råstofudvalg synes jeg også har fungeret godt. Jeg finder det i den forbindelse vigtigt, at vi er nået frem til en

[Ivar Hansen]

indstilling, hvorom der er næsten total enighed, både fra grønlandsk og fra dansk side.

Så vidt så godt, og nu ser vi så lovforslagene i folketinget, der skal følge denne aftale op og bringe den organisatoriske ramme på plads. Nu mangler vi olien. Det vil jo vare nogle år, før vi ser resultaterne, men jeg vil gerne benytte lejligheden til at udtrykke en meget klar forventning om, at det denne gang giver resultater. Jeg tænker ikke i kroner og øre – ja, det gør jeg også – jeg tænker i høj grad på det grønlandske samfund, som her kunne få en mulighed for en virkelig erhvervsudbygning og dermed en indtægtskilde, som utvivlsomt ville have stor betydning for det grønlandske samfund.

Vi har hele vejen igennem i de forhandlinger, der har været ført, været enige om, at det var et nødvendigt element at oprette et dansk-grønlandsk selskab. Jeg er enig i den konstruktion, der er foreslået i det forslag, der nu ligger. Det er vigtigt, at vi også på dette felt opretholder pariteten – ja, det er en simpel nødvendighed, det er jo det, hele samarbejdet mellem Danmark og Grønland bygger på.

Derfor undrer jeg mig lidt over det, hr. Søren B. Jørgensen gav udtryk for, nemlig at man på en eller anden måde skulle kunne overføre den frigjorte aktiekapital fra Nordisk Mineselskab til det nye selskab. Jeg tror, at det, hvis man gik ind i en sådan konstruktion, ville kunne give problemer netop i forhold til pariteten.

Derfor vil jeg for mit vedkommende sige: lad os nu acceptere denne konstruktion og ikke på nuværende tidspunkt gå videre med hensyn til aktiekapitalens størrelse. Det vil vi senere kunne vende tilbage til, hvis der bliver behov for det, og man kan sige allerede nu, at man kunne ønske, at der bliver behov for det på et senere tidspunkt.

Jeg skal såmænd kun give den melding fra venstres side, at vi gerne vil sikre, at de tre lovforslag får en hurtig behandling i folketinget frem til vedtagelse.

Jes Lunde (SF):

Lovforslagene drejer sig om en organisatorisk ændring af den statslige deltagelse i efterforskning efter kulbrinter i Grønland, og den ændring finder vi i SF helt naturligt og

nødvendig efter de aftaler, der er indgået med det grønlandske hjemmestyre.

Vi har lidt svært ved at se det som udtryk for den helt store privatisering, i og med at de aktier, der hidtil har været i Nordisk Mineselskab, overgår til at være et fællesanliggende mellem den grønlandske stat og hjemmestyret. Men hvis hr. Ivar Hansen er glad, så lad ham dog være det. Det generer i hvert fald ikke mig.

Vi vil selvfølgelig under udvalgsarbejdet se positivt på nogle af de bemærkninger, der er kommet fra socialdemokratiets side, og vi vil gerne medvirke til en hurtig behandling af disse forslag.

Jeg vil gerne understrege, at dette ikke er udtryk for vores tilslutning til det foreliggende koncessionsudkast om konkrete efterforskningsaktiviteter i Grønland. Når jeg benytter lejligheden til at sige det under behandlingen af disse lovforslag, skyldes det, at koncessionen jo behandles i et lille, eksklusivt udvalg, hvor det kan være svært at få øje på nogen orientering af offentligheden om de problemer, der ligger i koncessionerne.

SF finder, at det foreliggende udkast miljømæssigt ikke er helt forsvarligt. Forhistorien om olieefterforskning i Arktis er den, at Canada for to år siden i det stort anlagte Arctic Pilot Project, kaldet APP, ville forsøge sig med udvinding af olie i det canadiske Arktis. Planen var, at isbrydende supertanke skulle bringe olien ned gennem Davis Strædet til Canada. Det stødte imod voldsomme protester både fra fangere og fra biologer, der advarede om, at en sådan trafik fuldstændig ville ødelægge det naturlige miljø for dyrelivet i området. Det drejer sig om hvalernes undervandsnavigation, og det drejer sig om en masse andre dyr, som ville blive skræmt væk fra området, hvorved livsgrundlaget for eskimoerne ville blive fjernet. Problemet var også, at et uheld eller et forlis af et sådant supertankeskib i Arktis ville få helt uoverskuelige miljømæssige konsekvenser.

Det lykkedes dengang at få canadierne til at opgive projektet, efter at der havde været et meget stort pres fra eskimoernes organisationer og fra det grønlandske hjemmestyre, bakket op af Danmark.

Denne gang er det ikke i det canadiske Arktis, men i Jameson Land i Østgrønland, der er planer om at starte efterforskning. Vi

[Jes Lunde]

skal være meget opmærksomme på ikke at gentage de livstruende planer i det canadiske APP-projekt, som lykkeligvis blev stoppet. For Jameson Land drejer det sig i det foreliggende koncessionsudkast foreløbig om efterforskningsaktiviteter. Alligevel vil der være tale om væsentlige indgreb i naturen, og derfor melder en række problemer sig allerede nu.

Det vigtigste problem er nok, at selskabet, der skal stå for efterforskningsaktiviteterne, ønsker at oprette en hovedbase på Constable Point. Ved at vælge det sted har man givetvis taget en økonomisk rationel beslutning, idet Constable Point kan besejles gennem Scoresbysund, som er den nordligste isfrie fjord om vinteren. Hvad man tilsyneladende har tænkt sig at sætte sig ud over, er, at Scoresbysund af netop samme årsag har en helt enestående fauna med hvaler, sæler, fisk, havfugle, isbjørne og flokke af moskusokser inde i landet, hvorimod de nordligere fjorde, som er tilfrosset om vinteren, ikke har nær samme dyreliv. Det betyder for os at se, at der er en åbenbar risiko for at ødelægge et af Grønlands vigtigste fangststeder, hvor 500 mennesker lever deres liv i fuldstændig afhængighed af dyrelivet.

Efterforskningsaktiviteten giver måske ikke i sig selv uovervindelige problemer, bortset fra at vi endnu ved for lidt om virkningerne af sprængninger på land ved de seismiske undersøgelser. Problemet er, at der er meget stor sandsynlighed for, at etablering af en forsyningsbase på Constable Point vil betyde, at en eventuel senere olieudskibning skal foregå herfra, altså gennem Scoresbysund, og det ville være en katastrofe. Scoresbysund kommunalbestyrelse har da også protesteret imod den planlagte placering af forsyningsbasen, og vi håber ikke, at det grønlandske hjemmestyre i længden vil se bort fra dette.

Vi har i SF stor forståelse for grønlændernes behov for at skabe et selvstændigt økonomisk grundlag, og vi er af den principielle opfattelse, at grønlænderne må have det afgørende ord i spørgsmålet om udvinding af deres råstoffer. Men for SF er det afgørende, at økonomiske interesser ikke tillægges en sådan vægt, at miljømæssige problemer sættes i skyggen. Det slås vi for i dansk politik og naturligvis også, når scenen er Arktis eller andre steder.

Vi er derfor i SF mest tilbøjelige til allerede nu at pålægge koncessionshaverne at operere ud fra nordligere fjorde, f.eks. Flemming Fjord, hvor skaden ville være langt mindre. Vi ser derfor med nogen skepsis på planerne om at haste koncessionerne igennem inden årets udgang. Vi kan ikke medvirke til, at planen gennemføres hen over hovedet på bl.a. Scoresbysund kommunalbestyrelse, som har indset problemerne. Vi mener, at sagen må endevendes, endog meget grundigt, i det nedsatte koncessionsudvalg.

Birgith Mogensen (CD):

Jeg skal allerførst sige tak til hr. Bernhard Baunsgaard, fordi jeg måtte bryde talerrækken og komme op før de radikale.

Disse tre lovforslag udgør en del af en helhedsløsning for en genoptagelse af olieefterforskningen i Grønland på et hensigtsmæssigt og moderne grundlag, svarende til olieefterforskning andre steder i den vestlige verden. Samtidig vil det nye koncessionsgrundlag leve op til den særlige dansk-grønlandske råstofordning fra 1978, der indebærer, at der skal være enighed mellem regeringen og Grønlands landsstyre om alle væsentlige beslutninger vedrørende råstofaktiviteter i Grønland. Dette princip, der, som det fremgår af lovforslaget om etablering af et fælles selskab til varetagelse af den offentlige deltagelse i olieaktiviteterne, vil være et fundament for det fælles selskabs virke, vil sikre såvel dansk som grønlandsk indflydelse på de væsentlige beslutninger af omfattende økonomisk rækkevidde, den fremtidige olieefterforskning og eventuel elproduktion i Østgrønland vil indebære. Forud for fremsættelse af disse lovforslag ligger flerårige forhandlinger og et omfattende arbejde udført af fællesrådet vedrørende mineralske råstoffer i Grønland såvel som af den danske og grønlandske administration.

Det er med tilfredshed, jeg kan konstatere, at Grønlands landsting med overvældende flertal har sagt ja til olieefterforskning i Jameson Land fra den 1. januar 1985. At landstinget yderligere har tilsluttet sig de her fremsatte lovforslag og i øvrigt har vedtaget en grønlandsk parallel til lovforslaget om etablering af et fælles selskab, understreger for mig at se et klart ønske i det grønlandske samfund om en fremtidig olieproduktion. En

[Birgith Mogensen]

vedtagelse af de tre for tinget fremsatte lovforslag udgør en nødvendig del af helhedsløsningen og er en forudsætning for, at man kan påbegynde olieeftersøgningen i Jameson Land med virkning fra årsskiftet og dermed forhåbentlig være nærmere en ny og tiltrængt indtægtskilde for det grønlandske og det danske samfund.

Centrum-demokraterne skal på denne baggrund tilslutte sig de af ministeren for Grønland fremsatte tre lovforslag.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det væsentligste af de tre forslag er efter vor opfattelse lovforslag nr. L 53, der beskæftiger sig med, hvordan fremtiden skal forme sig, når det gælder om at fremdrage råstoffer i Grønland. Det er meget afgørende, synes jeg, at man her er nået til en fælles aftale mellem ministeriet og hjemmestyret. Jeg skal på det radikale venstres vegne tilsi-ge, at vi vil behandle forslagene positivt i udvalget, men naturligvis har vi nogle spørgsmål at stille dér.

Albrechtsen (VS):

De tre lovforslag, som her er til behandling, drejer sig om en sag, som den danske stat efter min opfattelse bestemt ikke har nogen som helst grund til at være stolt af. Tværtimod tyder alting på, at vi her står over for et eksempel på ren og skær kolonimagtspolitik, simpelt hen en moderne udgave af det klassiske forhold mellem kolonimagt og koloni, nemlig den situation, hvor kolonistaten bruger sin magt til at skaffe de store, multinationale selskaber adgang til råstofressourcerne stort set på deres egne betingelser, uden at lokalbefolkningen får nogen som helst fordel af det, ja, faktisk på en sådan måde, at man kan befrygte, at lokalbefolkningen kommer til at bære alle ulemperne, medens det multinationale selskab får stort set alle fordelene. Alting tyder nemlig på, at den part, der kommer til at høste gevinsten, hvis der virkelig kommer et olieeventyr i Jameson Land, er det amerikanske selskab Arco. Der vil være en mulighed for, at den danske stat høster en vis gevinst, medens det er overordentlig lidt sandsynligt, at Grønland får nogen som helst økonomisk gevinst ud af det. Tværtimod må Grønland og den grønlandske befolkning bære de miljømæssige og

andre omkostninger, som kan blive konsekvensen, hvis det projekt, der her er lagt op til, tvinges igennem. Jeg vil vende tilbage til spørgsmålet om disse konsekvenser.

De tre forslag, som nu foreligger fra ministerens side, drejer sig stort set ikke om disse alvorlige sider af denne sag, men mere om nogle detaljer vedrørende f.eks. de 4 mill. kr., som har optaget de borgerlige politikere så meget. Jeg synes nok, der kunne være grund til at koncentrere sig mere om, hvor de milliardbeløb, der kan blive tale om, skal hen, på den ene side, og på den anden side de miljømæssige og sociale konsekvenser, der kan blive tale om. Jeg håber, at det er det, man vil koncentrere sig om under udvalgsbehandlingen af denne sag. Det må man sige er overmåde lidt belyst ved det forslag, ministeren har fremsat. Måske er grunden hertil, at det ikke er særlig flatterende for den danske stat at skrive om disse ting i bemærkningerne.

Jameson Land er jo en nationalpark i den forstand, at man har fredet dyrelivet, moskusokserne og fuglearterne osv., som netop i dette område har særlig gunstige vilkår. Det spørgsmål, der bl.a. melder sig i denne forbindelse – det kan jo være, ministeren kan oplyse herom – er, hvilken kontrol de grønlandske miljømyndigheder vil have med disse ting, når og hvis der kommer gang i dette olieeventyr. I efterforskningsfasen har Grønlands hjemmestyre fortsat sikret sig den fulde beføjelse på det miljømæssige område, hvor det er Grønlands hjemmestyre, der forvalter disse ting, men hvordan ligger det dér, hvor staten har kontrollen med miljøet i selve koncessionsområdet? Er der aftalt en forståelse med selskabet? Dette spørgsmål er meget væsentligt at få afklaret.

Det andet spørgsmål, som er uhyre væsentligt at få afklaret, og som også SFs ordfører var inde på, er hele udskibningen og transporten. Det er en given sag, at det er aldeles urealistisk at forestille sig andre sejlmuligheder end Scoresbysund. Det vil jeg godt bede ministeren bekræfte, for det er dér, sagens realitet ligger. Man er af økonomiske grunde, hvis selskabet skal ind i billedet, nødt til at sejle gennem denne fjord, som hr. Jes Lunde så korrekt har beskrevet for dens rige dyreliv. De problemer, der vil opstå, minder fuldstændig om de problemer, man

[Albrechtsen]

vendte sig så skarpt imod, da det var canadierne, der havde sådanne planer.

Når det er således, at der ikke er andre rentable sejlmuligheder – det vil jeg godt bede ministeren bekræfte – hvorfor forelægger man så egentlig dette? Så kan det jo ikke lade sig gøre, og så er der jo ingen grund til at spille tiden på disse konstruktioner. Det vil jeg godt bede ministeren svare på. Så vidt jeg har forstået, har man ikke undersøgt de miljømæssige problemer, inden man nu kaster sig ud i en hastebehandling. Det vil jeg bede ministeren bekræfte. Man har ikke noget overblik over disse problemer.

Så er der spørgsmålet, som jeg også vil bede ministeren uddybe, om den lokale indflydelse på disse ting. Det er jo rigtigt, som det allerede er oplyst, at kommunalbestyrelsen i Scoresbysund har vendt sig imod dette; den har vist endda to gange enstemmigt besluttet, at man ikke bryder sig om dette. Er det ikke korrekt? Det vil jeg bede ministeren bekræfte. Lokalbefolkningen ønsker ikke dette projekt.

Er det ikke også rigtigt, at man i sine bestræbelser for at overtale kommunalbestyrelsen til at støtte dette projekt har grebet til rene kolonimagtsmetoder? At man har sammenkædet spørgsmålet om statens nedlæggelse af landingsbanen i Mestersvig med, at dette selskab, Arco, har tilbudt at opføre en landingsbane for befolkningen deroppe? Er det ikke rigtigt, at dette tilbud til befolkningen er blevet præsenteret af repræsentanter for bl.a. selskabet og ministeriet for kommunalbestyrelsen i Scoresbysund i et forsøg på at få godkendt dette projekt?

Jeg synes ikke, at det er særlig heldigt, hvad der er foregået – eller de metoder, man åbenbart har taget i anvendelse i et forsøg på at få folkelig accept af dette, hvad der jo altså heller ikke er lykkedes. De østgrønlandske repræsentanter i landsstyret er gået imod det, og alt tyder på, at befolkningen i området, som ved, hvad det drejer sig om, og hvad det kan komme til at betyde for deres livsbetingelser, er modstandere af det.

Jeg vil også gerne spørge ministeren, om man har overvejet, hvordan dette kommer til at indvirke på et lille samfund som Scoresbysund og dets befolkning og dets sociale forhold. Der kan jo blive tale om et rent klondyke. Har man undersøgt det? Har man undersøgt, hvordan det kommer til at indvirke

på disse menneskers liv, der jo bliver vendt totalt på hovedet? Det har man formentlig ikke gjort sig nogen som helst overvejelser over. Det er der i hvert tilfælde ikke noget der tyder på.

Så vil jeg vende mig til det økonomiske i sagen, og det er også ganske alvorligt. Man har jo lavet disse sammenkædninger, hvor man fra den danske stats side i realiteten har sat sig på de grønlandske råstofressourcer, idet man ved hjælp af modregningsmodellen sammenkæder det grønlandske tilskud med de indtægter, der eventuelt kunne komme på tale, på en sådan måde, at resultatet summa summarum bliver, at Grønland intet får ud af det. Jeg har ladet mig fortælle, at der ligger ekspertanalyser, der nøje gennemgår disse ting, og hvor der er opstillet forskellige modeller. De viser, at der kun i det gunstigste tænkelige tilfælde, med en enorm oliemængde og nogle særlig gunstige valutakurser og forhold på olieprismarkedet osv., vil blive tale om en beskedent gevinst for det grønlandske landsstyre.

Jeg vil også godt bede ministeren bekræfte, at koncessionen som helhed, set fra det offentlige synspunkt, altså fra statens synspunkt, ikke er nogen specielt god koncession for andre end Arco og de private selskaber, som indgår i det. Det håber jeg ministeren vil gå op og redegøre for.

Som hr. Jes Lunde var inde på det, er man her ved at haste noget igennem, som er aldeles uforsvarligt, som der ikke er noget der tyder på at det grønlandske samfund får nogen som helst fordel af, og som der faktisk er meget der tyder på at den lokale befolkning og det lokale dyreliv kommer til at betale prisen for. Jeg håber, at det kan lykkes på trods af det hastværk, man har med disse ting, i hvert fald i udvalget at gennemtvinge en saglig og grundig besvarelse af alle de spørgsmål, jeg her har rejst, og som jeg håber ministeren vil besvare nogle af allerede i dag, men som vi under alle omstændigheder bliver nødsaget til at have et klart svar på under udvalgsarbejdet.

Dohrmann (FP):

En af ordførerne for regeringspartierne påstod minsandten, at dette er et privatiseringsforslag. Det er lige præcis det modsatte. Det, forslaget går ud på, er, at det offentlige

[Dohrmann]

nu – ingen ved, hvordan det vil udarte – går ind i olieeftersforskning, olieeftersøgning.

Det er så absolut noget, fremskridtspartiet vil gå imod. Vi mener, at det strider mod al sund fornuft, at det offentlige skal have både den store risiko og bestemmelsesretten over disse anliggender. Man bør i stedet for opstille nogle betingelser for private selskaber, og så kan man lade dem efterforske og finde frem til, hvad der eventuelt kan udnyttes og pumpes frem.

Dette forslag er efter min mening helt ved siden af. Vi fik en hjemmestyrelov for nogle år siden, og den er på visse punkter god nok, men der er så sandelig mange, mange ting, der stadig væk svæver i den blå luft.

Nu diskuterer vi i denne forbindelse efterforskning. Lad os nu prøve at tænke os den situation, at man virkelig finder noget i den grønlandske undergrund, noget af værdi, olie f.eks., og man skal til at udvinde det. Jeg er næsten sikker på, at som det hele flyder, og som det hele er kørt op – det har vi i øvrigt set med aktierne i Kryolitselskabet – vil der blive en strid, som der aldrig nogen sinde har været tidligere, mellem danske og grønlandske myndigheder.

Selv om det selvfølgelig gør ondt, at vi hvert eneste år skal sende så mange penge til Grønland, som vi gør, så tror jeg egentlig, at det ville være en af de største ulykker, der kunne ske, hvis man virkelig skulle finde råstoffer i undergrunden deroppe. Nu tror jeg i øvrigt ikke, at det, selv om man skulle finde forekomster i større mængder, vil være lønsomt i dag. Vi ser jo, hvordan selv arabiske lande har problemer med at få afsat deres olie til noget, de synes er en rimelig pris. På grund af de omkostninger, der vil være forbundet med noget sådant i Grønland, vil det slet ikke være lønsomt.

Som sagt kan vi ikke støtte de forslag, ministeren lægger på bordet. Vi mener, det er lige præcis det modsatte af privatisering: det er offentlig indblanding i nogle ting, som man skulle holde sig langt væk fra. Jeg vil gerne høre, hvilke kommentarer ministeren har til det, hvis den situation virkelig skulle opstå, at man fandt olie eller andre mineraler deroppe, som man skulle til at pumpe op eller bryde.

Jeg synes egentlig, at det, der burde være Grønlandsministerens fornemste opgave i dag, ikke var at komme med forslag af den

ne karakter, men simpelt hen at få afklaret det store spørgsmål om retten til den grønlandske undergrund. Man siger, at vi tilhører samme rige, uanset om vi bor her eller i Grønland. Når vi har pligten, som et flertal her mener, til at sende store beløb til Grønland hvert eneste år, så må det også være rimeligt, at den dag, det eventuelt giver overskud, så tilhører det rigsfællesskabet. Det andet er noget blandet noget. Det er en problemstilling, man blot har skubbet ud, men situationen kan jo opstå, hvor det virkelig bliver alvorligt.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Der er ikke så mange Grønlandslove i løbet af et folketingsår, og derfor håber jeg, at tinget accepterer, at jeg bruger lidt af tingets tid til at svare på de spørgsmål, der er rejst, og kommentere de bemærkninger, der har været.

Lad mig først sige, at jeg er meget glad for den klare og positive holdning, der med to undtagelser er kommet frem i forbindelse med disse lovforslag, der naturligvis ikke er en hastesag, som en enkelt ordfører har ment, men en dygtigt gennemført, igennem flere år grundigt forhandlet sag. For alle, der har arbejdet med og fulgt sagen, varmer det, at både fru Annelise Gotfredsen og hr. Ivar Hansen benyttede lejligheden til at rose det gode stykke arbejde, råstofforvaltningen har gjort. Når jeg som minister siger det, er det, fordi råstofforvaltningen ikke alene er en del af statsadministrationen. Den er samtidig sekretariat for fællesrådet, og dermed udtrykker råstofforvaltningen det, der er den positive kerne i hele fællesrådsordningen og i hele ordningen med de såkaldte ikke-levende ressourcer i Grønland. Så jeg er overordentlig glad for, at fru Annelise Gotfredsen, hr. Ivar Hansen og også hr. Søren B. Jørgensen, der har indsigt i tingene, roste det stykke arbejde.

Må jeg til hr. Søren B. Jørgensen sige, at jeg glæder mig over, at socialdemokratiet tilslutter sig forslagene, og også over, at vi i samråd kan drøfte detaljer. Jeg skal derfor bare tage et par af punkterne op her.

Det ene var, at hr. Søren B. Jørgensen måske udtrykte lidt ærgrelse over, at § 1 kun drejer sig om kulbrinteaktiviteten. Det har vi ment var hensigtsmæssigt, fordi koncessi-

[Ministeren for Grønland]

onsaftaler og koncessionsforhold er forskellige for forskellige former for råstoffer. Jeg glæder mig da sammen med hr. Søren B. Jørgensen over, at DOPAS kan inddrages i disse forhold med serviceaftaler og bruges som konsulent.

Når det drejer sig om bestyrelsessammensætningen, så har hr. Søren B. Jørgensen ganske ret i, at jeg ikke ønsker at løfte sløret for det her. Det er, fordi overvejelserne endnu ikke er færdige, og fordi sammensætningen, om der skal være politikere eller ikkepolitikere i denne bestyrelse, i meget høj grad afhænger af, hvad man beslutter på den grønlandske side, idet vi i bestyrelsessammensætningen, med hensyn til den type bestyrelsesmedlemmer, vi ønsker, ønsker paritet.

Jeg bør nok lige sige om de 21 mill. kr., som skal være kapitalen som baggrund for administrationen af dette selskab, at der jo i bemærkningerne står, at det i hovedsagen er ved afkastet af disse 21 mill. kr., administrationen skal finansieres. Der står altså »i hovedsagen«. Når jeg nævner det, er det, fordi der jo findes de muligheder, hvis der skulle blive brug for det, enten at forbruge af kapitalen eller at få flere penge. Vigtigt er det at sige, at den danske stat har opfattet hele dette spørgsmål som af så stor historisk rækkevidde, at det ikke er et beløb, der skal skaffes ved kompenserende besparelser på Grønlandsrammen. Vi har ment, at dette var en statsopgave at gå ind i generelt.

Så har jeg et par bemærkninger til hr. Jes Lunde, som sagde, at det var naturligt og nødvendigt og talte positivt om selve forslagene, men som samtidig havde to betragtninger, der overraskede mig meget, og som må skyldes manglende viden, og jeg beklager det, hvis jeg ikke har været i stand til at give information nok om det.

Det blev sagt, at selve koncessionsudkastet blev behandlet i et »lille, eksklusivt udvalg«. Dette lille, eksklusive udvalg er lovbestemt. Der står i loven om råstofforvaltning i Grønland, at der til behandling af koncessionsforhold skal nedsættes et såkaldt undergrundsudvalg, og dette lille, eksklusive udvalg består af repræsentanter for samtlige partier, der er med i finansudvalget. Det kan jeg ikke få til at være et lille, eksklusivt udvalg.

Hr. Jes Lunde sagde også, at selve koncessionsudkastet kendte man ikke meget til. Nu

kan jeg jo ikke vide, hvem »man« er, men koncessionsteksten er offentliggjort på grønlandsk og på dansk og sendt ud i et styrkende antal eksemplarer til højre og venstre, og vi sender den meget gerne også til hr. Jes Lunde. Der er intet her, der skal foregå gedulgt, tværtimod, vi giver meget gerne alle de oplysninger, man overhovedet ønsker.

Også hr. Jes Lunde mente – jeg forstår ikke, hvor det kommer fra – at det er en sag, der skal hastes igennem. Når vi gerne vil have det afklaret inden jul, hænger det naturligvis sammen med, at klimaet i Grønland nu engang er, som det er, og skal man i gang næste år med disse undersøgelser, så skal vi have selve koncessionsaftalen vedtaget i dette efterår. Sagen har været uhyre grundigt behandlet igennem mange, mange år, de sidste tre år grundigt i fællesrådet.

Endelig skal jeg til hr. Jes Lunde, der både omtaler Arctic Pilot Project og Constable Point og diskuterer miljøbevidsthed og udskibningsforhold, sige, at udskibning er der slet ikke taget stilling til, og det er ikke det, vi drøfter nu. Vi har slet ikke taget stilling til, hvad vi vil gøre, hvis vi finder den eventuelle olie, der måtte være der – eller, som hr. Ivar Hansen sagde: nu mangler vi bare olien. Det, det drejer sig om, er, at vi vil lede efter den, og derfor kan vi ikke på nuværende tidspunkt sige, hvad der måtte blive besluttet dér. Men det, der bliver besluttet, bliver besluttet i fuldstændig enighed med de grønlandske myndigheder.

Miljøbevidstheden, som hr. Jes Lunde talte om, har vi. Det har der været arbejdet overordentlig grundigt med, og det fremgår også af koncessionsteksten.

Så vil jeg komme med nogle ganske få bemærkninger til hr. Dohrmann og med lidt flere til hr. Albrechtsen.

Jeg må sige til hr. Dohrmann, at man jo kan have forskellig opfattelse af, hvad privat virksomhed skal beskæftige sig med, og hvad den offentlige sektor skal beskæftige sig med. Men det, der her er tale om, er altså to dele inden for rigsfællesskabet, som går sammen i en paritetisk sammensat bestyrelse og går ind i den store opgave, som olieeftersforskning er.

Jeg må så pænt og høfligt, som det nu er min natur, tage afstand fra hr. Dohrmann, når han taler om, at der er så meget, der svæver i den blå luft i forhold til hjemmestyrereloven. Hr. Dohrmann forestiller sig, at der

[Ministeren for Grønland]

vil blive en stor strid om en eventuel gevinst, og mener, at det er min opgave som Grønlandsminister først og fremmest at få afklaret spørgsmålet om retten til undergrunden. Ja men det forhold er afklaret. Hjemmestyrekommissionen, som arbejdede fra 1975, og hjemmestyret, der blev indført 1. maj 1979, har taget stilling til det undergrundsspørgsmål. Det, vi oplever i dag, er noget af en historisk bevisførelse for, at det var korrekt, hvad man gjorde, da man nedsatte et fællesråd – man lavede et kompromis – hvori der sidder danske og grønlandske politikere med en neutral formand, som i øjeblikket er landsstyreformand Jonathan Motzfeldt. Han sidder der ikke som grønlander, men som en neutral person, begge parter har tillid til. Vi har overholdt, at der er vetoret dér, og først når man er enig, går man videre til de grønlandske og de danske politiske myndigheder. Det betyder, hr. Dohrmann, at vi i dag kan fejre, at hjemmestyreløven virkelig fungerer også på undergrundsområdet.

Må jeg så til hr. Albrechtsen i en stilfærdig og forsonlig tone sige, at det er ganske utroligt, hvad man skal høre på. Men det får vi jo alle sammen vores løn for, og det er da så i orden. Når hr. Albrechtsen taler om »kolonimagt« og »kolonistyre«, så vil jeg, hvis ikke det er uhøfligt, bede hr. Albrechtsen om ved lejlighed at læse Danmarks riges grundlov. Der står i Danmarks riges grundlovs § 1, at denne grundlov gælder for alle dele af Danmarks rige, og den grundlov er vedtaget den 5. juni 1953, og fra den dag er al – jeg gentager: al – snak om kolonimagt forældet. Det har overhovedet ingen betydning.

Men selve begrebet »koloni« er interessant, når man hører på hr. Albrechtsens indlæg, for det var virkelig en formynderholdning. Det var virkelig, som var man sat tilbage til den gamle, imperialistiske kolonitid i 1800-tallet, idet hr. Albrechtsen ville fortælle de grønlandske myndigheder, hvad de egentlig burde mene, og ville fortælle de grønlandske myndigheder, hvordan de skulle agere. De lovforslag, vi i dag behandler i det danske folketing, er vi enige med Grønland om, dem har de grønlandske relevante myndigheder, folkevalgte myndigheder, taget stilling til. Og så tillader hr. Albrechtsen sig altså her i bedste kolonistil og med formynderholdning at sætte spørgsmålstejn ved, om

disse grønlandere nu også ved, hvad de egentlig foretager sig. Jeg synes, det er beklageligt at måtte høre på noget sådant fra en så fornem talerstol som den, jeg i øjeblikket står på.

Så siger hr. Albrechtsen, at der jo ikke står meget om Jameson Land. Nej, for det, det drejer sig om her, er etableringen af et selskab. Koncessionsteksten som sådan er offentligtgjort, og den behandles i undergrundsudvalget.

Jeg kan derimod sige til hr. Albrechtsen, at det er helt rigtigt, at Jameson Land ligger i en naturpark. Jeg har besøgt området flere gange, og der er overordentlig tæt miljøkontrol med, hvad der foregår dér, og det vil der fortsat være, og de grønlandske myndigheder er meget aktivt inde i de miljøforhold.

Der er naturligvis stadig ikke taget stilling til sejlads. Det brugte hr. Albrechtsen ganske meget tid til at tale om, selv om vi nu kun taler om at lede efter olien. Alle de beslutninger, der derefter skal træffes, vil blive truffet i fuld overensstemmelse med de grønlandske myndigheder.

Må jeg så – med en lille, forhåbentlig ikke alt for skjult forargelse – sige, at der ikke er tale om et kolonimagttræk i forbindelse med Mestersvig. Jeg ved ikke, hvor den snak stammer fra. Der er tale om, at man i mange, mange år, også længe før den nuværende regering trådte til, har haft planer om at nedlægge Mestersvig, men da jeg besøgte Mestersvig og opdagede, hvor betydningsfuld den var, så besluttede vi i regeringen at lade Mestersvig fortsætte. Vi har foreløbig ønsket, at Mestersvig skulle fortsætte i 1985. På det tidspunkt forventer vi og har forhandlet os frem til, at der kommer en lufthavn, som ligger nærmere ved Scoresbysund, meget nærmere, end Mestersvig gør, og som får en meget højere standard, end der er brug for til selve olieeftersøgningen.

Vi har forhandlet os frem til denne lufthavn, og det er da overordentlig positivt for Scoresbysund. Hvis det ikke var sket, så er jeg overbevist om, at vi ville have beholdt Mestersvig, for jeg mener, at den er betydningsfuld og væsentlig. Nu bliver den altså afløst af en for Scoresbysund bedre beliggende lufthavn.

Må jeg afslutningsvis sige, at hr. Albrechtsen til min forundring omtalte noget, han kaldte for ekspertanalyser, og hvor det var

[Ministeren for Grønland]

nemt at høre, hvor disse ekspertanalyser kom fra. Hr. Albrechtsen må have tænkt på en bestemt såkaldt forskerrapport. Denne forskerrapport, som handler om olieudvinding i Østgrønland, har Grønlands landstyes formand taget klart afstand fra, har jeg taget stærkt afstand fra, har grønlandske politikere, ledere af store grønlandske faglige organisationer taget klart afstand fra, fordi den bl.a. gav udtryk for den gammeldags koloniholdning og formynderholdning over for grønlænderne, som hr. Albrechtsen nu gav udtryk for, nemlig at disse grønlændere ved nok ikke, hvad det er, de beslutter. Men vi tager hjemmestyret fuldt alvorligt og tager det, som er besluttet i de kompetente grønlandske udvalg af de grønlandske beslutningstagere, så alvorligt, at vi virkelig regner med det.

Afslutningsvis må jeg altså gentage, at jeg er taknemmelig for, at så mange i folketinget har taget pænt imod det, som vi må betragte som et historisk forslag. Dermed er det bekræftet, at fællesrådet i hjemmestyreordningen fungerer så godt, som det gør. Det har udført ikke et hastværksarbejde, men et grundigt og ordentligt arbejde, og jeg giver fuldt tilsagn om at gå videre med spørgsmålene i udvalget.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Der er en enkelt ting, jeg vil bede ministeren klarlægge helt, og det er ejendomsretten til undergrunden i Grønland. Ministeren sagde heroppe for et øjeblik siden, at dette spørgsmål var klaret. Så vil jeg spørge Grønlandsministeren, om han også mener, at dette synspunkt deles af de grønlandske myndigheder. Jeg vil gerne udvide spørgsmålet lidt. Lad os nu forestille os, at der dukker nogle mineraler op i Grønland, som – og det er jo ikke helt usandsynligt – vil betyde enorme indtægter; mener ministeren så, at fordelingsnøglen er 50:50, altså henholdsvis til Grønland og Danmark? Som sagt vil jeg bede ministeren bekræfte, at han føler sig helt sikker på, at de grønlandske myndigheder er af samme mening som ministeren.

Jes Lunde (SF):

Vi kan selvfølgelig altid strides om, hvilken størrelse et udvalg skal have for ikke at

være eksklusivt. Jeg er velbekendt med udvalgets grundlag, idet jeg selv sidder i det og kan konstatere, at det har 7 medlemmer. Jeg synes nu, det er en lille kreds at rådføre sig med om beslutninger af så vidtrækkende karakter. Det var det, jeg sigtede til med mine bemærkninger. Jeg sagde ikke noget om, at koncessionsudkastet ikke var kendt; jeg har det her i hånden, så jeg ved altså godt, det er offentliggjort. Det, jeg vil sige, er bare, at selv om man har arbejdet med det i meget lang tid – og det kan jeg se af forhistorien er tilfældet – er det jo sådan, at koncessionsudkastet er dateret oktober 1984 fra råstofforvaltningens side, og det vil sige, at det har været kendt for folketinget i forholdsvis kort tid. Hvis man så skal træffe beslutning om en sådan koncession, sådan at den kan træde i kraft den 1. januar 1985, synes jeg, det er en meget begrænset periode til at få endevendt de problemer, jeg ser i det.

Vi er, som jeg nævnte i mit indlæg, klar over, der kun er efterforskningsaktivitet nu, og at de væsentligste miljømæssige problemer vil opstå i en eventuel udvindingsfase. Vores synspunkt er bare, at der i mammutprojekter ofte er en vis inertie, og derfor er vi bange for nu at etablere en forsyningsbase for efterforskningsaktiviteterne på et miljømæssigt følsomt område. Vi er bange for, at en etablering af en sådan forsyningsbase nu med landingsbaner, havnefaciliteter osv., vil betyde, at man helt automatisk er tvunget til at bruge det også som udskibningshavn, og at det er dér, katastrofen ville ske. Derfor vores betænkelighed allerede nu og derfor vores ønske om, at vi allerede nu undersøger mulighederne for en alternativ placering et sted, hvor miljøet ikke skades.

Albrechtsen (VS):

Ministeren var i sine besvarelser inde på ikke de spørgsmål, jeg havde stillet, men en række andre ting; bl.a. mente ministeren, at det var mig, der havde givet udtryk for formynderholdninger, og ikke de forslag, ministeren havde fremlagt, der var det; og ministeren gav en redegørelse for grundloven af 1953, hvori kolonimagten har bestemt, at den ikke er kolonimagt. Det er for så vidt ikke det interessante i denne sag; det interessante er, hvad sagen rent faktisk drejer sig om, og

[Albrechtsen]

det sagde ministeren overordentlig lidt om med hensyn til de spørgsmål, jeg stillede.

Et spørgsmål, som blev rejst fra flere sider, var spørgsmålet om, hvorfor dette her skal være en sådan hastesag, og dertil siger man, at det er på grund af klimaforholdene. Det kan godt være, ministeren har en forklaring, der beror på klimaet, men ministeren må så erkende, at det er en hastesag, og uanset om det er forsvarligt eller ej, vil man altså haste sagen igennem inden jul. Det lå der i ministerens svar; det kan ministeren ikke komme uden om.

Det næste trin i beslutningsprocessen bliver så, at selskaberne begynder at kaste penge ind i det til efterforskningen. Så kan ministeren sige: ja men det er ikke det offentlige midler, og det binder ikke det offentlige. Nej, men hvis disse penge bliver kastet ind, og hvis der så viser sig vældige olieforekomster, så det bliver profitabelt for selskaberne at udvinde, så ved vi jo, hvordan det går: det, der nu bliver besluttet, får præjudicerende virkning for det, der kommer til at ske. Jeg giver i hvert fald ikke meget for eventuelle forsikringer på nuværende tidspunkt om, at det ikke har præjudicerende virkninger, især ikke, når man ikke vil besvare de helt fundamentale spørgsmål, som bliver stillet, og det vil man jo ikke.

Når jeg så henviser til en ekspertrapport, der viser, at det grønlandske samfund faktisk ingen økonomisk gevinst får af dette her, begynder ministeren at tale om, at den pågældende rapport havde en formynderholdning og sådan noget. Det ved jeg ikke noget om, men det afgørende – og det svarede ministeren ikke på – er, om det, der står i den rapport, der er lavet, rent faktisk er rigtigt. Det er det interessante spørgsmål, og det undgik ministeren behændigt. Derfor vil jeg gentage spørgsmålet: er det rent faktisk rigtigt, at det er sådan, eller kan ministeren fremlægge en beregning, der viser, at Grønlands hjemmestyre, altså den grønlandske statskasse, får nogen som helst fordele af dette her? Kan ministeren i mindste måde sandsynliggøre det? Det tror jeg ikke. Der tror jeg der ligger et meget vigtigt problem, og jeg synes, at den tavshed, der var i ministerens svar på dette punkt, viser noget om, at der er et problem, som vi i VS i hvert fald vil gøre meget for at få opklaret, inden der træffes beslutninger om det.

Det samme gælder det spørgsmål, jeg stillede, og hvortil man siger, at der ikke er præjudiceret noget. Ja men hvordan ligger det med de grønlandske myndigheders miljøkontrol? Ministeren siger, at myndighederne selvfølgelig er opmærksomme på miljøproblemerne, men har man talt med selskaberne om miljøproblemerne, og foreligger der nogen former for tilkendegivelse af forståelse mellem de to miljømyndigheder, statens og landstyrets, og selskaberne? Eller er det sådan, at man har sagt til selskaberne: I skal ikke forvente at få nogen sejlsads gennem Scoresbysund; det kan der naturligvis ikke blive tale om?

Det rejser det andet spørgsmål, jeg stillede ministeren: når vi nu ved, at det ikke går at sejle igennem Scoresbysund, og når vi ved, at det ikke vil kunne betale sig at sejle nordom, fordi der er is hele året, så det ganske enkelt ikke kan betale sig, hvorfor igangsætter man så dette her? Det er jo omsonst, det kan jo ikke gennemføres, det er umuligt. Er det ikke rigtigt, hr. minister? Det kan ikke accepteres, at man sejler igennem Scoresbysund, og det er uprofitabelt at sejle den anden vej; det vil sige, at projektet er ingenting, medmindre der altså foreligger den risiko, at man allerede så småt har indstillet sig på, at der skal sejles gennem Scoresbysund. Det er den eneste fornuftige forklaring, som kan få dette her til at hænge sammen, og det er en meget alvorlig og meget bekymrende forklaring.

Men det kan være, vi kan få et tilsagn her og nu fra ministeren om, at der ikke skal sejles gennem Scoresbysund, og hvis det er tilfældet, stiller sagen sig anderledes. Så bliver der godt nok ikke noget olieeventyr, så vidt jeg kan se, men så slipper vi også uden om alle de mange andre alvorlige problemer, som ligger i denne sag.

Lad mig slutte med at sige følgende: hvis det grønlandske landstyre havde den fulde kontrol over både ressourcerne og miljøspørgsmålene, ville jeg ikke blande mig. Men når ministeren siger, at jeg er formynderisk, glemmer han, at folketinget har hovedparten af ansvaret for disse råstofproblemer og selv har tiltaget sig dette ansvar ved at tage magten over disse ting, en magt, som retteligen burde ligge i Grønland. I det øjeblik, den magt ligger, hvor den skal, skal jeg ikke blande mig længere, så er det Grønlands landstyres sag, men ansvaret ligger her, og

[Albrechtsen]

det kan man ikke forflygtige ved at kalde mig formynderisk.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Der var i denne omgang tre indlæg, og jeg var meget glad for hr. Jes Lundes indlæg. Til hr. Jes Lunde vil jeg gerne sige, at vi ikke skal strides om, hvorvidt det er en lille kreds og et eksklusivt udvalg; jeg er bare glad for, at hr. Jes Lunde er medlem af dette udvalg, for dér vil han få at se, at vi vil behandle tingene overordentlig grundigt.

Det kan da godt være, at der som hr. Jes Lunde sagde, er en inerti i mammutprojekter; det er der ingen af os der kan vide noget om i dag. Det, vi kan vide, er: hvis der findes olie, bliver det en procedure, hvor det er de grønlandske myndigheder, der ikke bare er med til, men som har vetoret over for at beslutte, om denne skal udvindes eller ej.

I spørgsmålet om haste- eller ikke hastesag må jeg klart give hr. Jes Lunde ret, for det var den 3. oktober 1984, man havde det historiske fællesrådsmøde, hvor man blev enige. Derfor har hr. Jes Lunde helt ret i, at der set fra oktober til nu er kort tid, og at det, når det skal være færdigt inden nytår, forstået på den måde er en hastesag. Men der må ikke komme punktum efter denne sætning, der må kun være et komma, for det helt afgørende er, at vi har forberedt det igennem mere end 3 år, og at alle har været impliceret. I alle forhandlinger er der til sidst 3-4 udestående spørgsmål, men når der, efter at man har løst 2.000 spørgsmål eller flere, er 3 spørgsmål tilbage, vil det sige, at alle har været inde i det.

At folketinget først har det til behandling nu, er rigtigt i den forstand, at det først er i folketingssalen nu; men de medlemmer, der sidder i fællesrådet, har jo rapporteret tilbage til deres grupper, og det har på den måde været behandlet før. Men lad os nu ikke strides mere om det med hastesag.

Dernæst var der et indlæg fra hr. Dohrmann og afslutningsvis også et indlæg fra hr. Albrechtsen.

Jeg føler mig ganske tryk ved at være en afbalanceret Grønlandsminister i en afbalanceret regering, når det er muligt at fremkalde indlæg fra hr. Dohrmann og hr. Albrechtsen, der går så stik imod hinanden, som deres

indlæg plejer at gøre og altså også gjorde i dag.

Hovedindholdet i hr. Dohrmanns indlæg var, at Danmark ikke fik nok ud af de indtægter, der eventuelt ville komme i forbindelse med en olieudvinding, og hovedindholdet i hr. Albrechtsens indlæg var, at Grønland ikke fik nok ud af de indtægter, der eventuelt ville komme ved en olieefterforskning, og disse modsat rettede synspunkter siger selvfølgelig, at vi nok har fundet en meget god balance.

Til hr. Dohrmann vil jeg sige, at ejendomsretten til undergrunden i Grønland er afklaret, for så vidt som fællesrådet fungerer med en vetoret. Jeg giver hr. Dohrmann ret i, at 1990ernes store grønlandspolitiske problem, hvis der kommer olie for alvor, ikke vil blive at skaffe penge, men at fordele de meget store rigdomme, der så vil komme, for så taler vi om tocifrede milliardbeløb. Fordelingsnøglen nu er, at det beløb, som Danmark overfører til Grønland hvert år, først vil blive trukket fra; det foregår allerede nu med de indtægter, vi har fra Greenex i Marmorilik f.eks. Hr. Dohrmann har naturligvis ret i, at det ikke er bare kulbrinte, men at der er masser af andre mineralmuligheder i Grønland fremover. Derefter er det min holdning, at overskuddet skal deles sådan, som hr. Dohrmann sagde, 50:50.

Der har lydt nogle røster i Grønland om en eventuel justering af dette forhold, og det foregår der forhandlinger og diskussioner om i fællesrådet i øjeblikket. Men diskussionen går ikke, som hr. Dohrmann måske kunne tro, på det principielle om ejendomsretten til undergrunden. Denne diskussion kulminerede vel i 1977, og jeg tror ikke, man fra hverken grønlandsk eller dansk side er interesseret i at få den store dramatik. Det, man diskuterer, er, om hele beløbet på omkring 2 mia kr., som vi overfører til Grønland hvert år, skal fratrækkes fra begyndelsen.

Endelig har jeg nogle ganske få bemærkninger til hr. Albrechtsen. Jeg synes næsten, at det bør siges fra folketingets talerstol, at vi i år har 300 års jubilæum for Holberg. Det synes jeg er interessant, og specielt synes jeg, mange af hans komedier er interessante; ikke mindst Erasmus Montanus synes jeg er en meget dygtigt og veludført komedie, der handler om disputerelyst og om hypoteser.

[Ministeren for Grønland]

Jeg kan anbefale mange medlemmer ved lejlighed at se eller læse Erasmus Montanus.

Hr. Albrechtsen sagde, at jeg ikke ville besvare spørgsmål. Jo, det vil jeg meget gerne, både her og i eventuelle samråd. Der er klar miljøkontrol, og man må bogstaveligt tage sig til hovedet, når hr. Albrechtsen i fuldt alvor – og det går jeg ud fra det var – kan spørge seriøse politikere, om man med selskaberne har diskuteret miljø. Ja men herre jemiini – hvis man må sige det for formanden – vi har jo næsten ikke diskuteret andet; det er jo dér, kernen ligger. Hvordan kan man sige til ansvarlige politikere, om vi nu med selskaberne har diskuteret miljø? Der er i koncessionsaftalerne klare, grundige undersøgelser af miljøforholdene. Der er nedsat et kontaktudvalg, hvor også Scoresbysund kommune nu er repræsenteret, som først og fremmest skal se på de miljømæssige forhold.

Hr. Albrechtsens udtalelse om, at Grønland ikke får noget udbytte af det, har jeg allerede sat i relation til hr. Dohrmanns indlæg. Det, vi taler om, er altså, at 1992 formodentlig vil være det første tidspunkt, hvor man i heldigste fald kan få noget olie ud af det, og det vil være et tocifret milliardbeløb, der er tale om. Hvis dette her lykkes, kan jeg garantere for, at der er mange penge både til Grønland og til den danske stat.

Må jeg afslutningsvis sige, at vi da godt kan fortsætte en lidt studentikos debat, hvis det skal være, om det, hr. Albrechtsen sagde, nemlig at han ikke ville forsøge at være formynder, hvis Grønland selv havde indflydelse på og bestemte over ressourcerne. Ja men hr. Albrechtsen, der er altså en vetoret i fællesrådet, og når vi overhovedet står her på folketingets talerstol og diskuterer det med bl.a. hr. Albrechtsen, er det, fordi man i fællesrådet, hvor de grønlandske myndigheder er repræsenteret, er enige om, at vi skal diskutere det her, og når vetoretten ikke har været anvendt, er det, fordi man ikke har ønsket at anvende den. Den vetoret i fællesrådet er der stadig væk, så hr. Albrechtsen kan godt holde op med sin koloniale og imperialistiske formynderholdning til Grønland, for der er en vetoret. Hvis jeg må tage udgangspunkt i det tilsagn fra hr. Albrechtsen om, at han faktisk vil holde op med den holdning, hvis Grønland har den totale indflydelse, kan jeg gøre opmærksom på, at

Grønland har den indflydelse. Jeg ville være glad, hvis vi kunne slutte debatten med det.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg spurgte ikke ministeren, om man havde drøftet miljøproblemerne med selskaberne. Jeg spurgte ministeren, om man havde opnået nogen form for forståelse med selskaberne; det er et andet spørgsmål. Jeg spurgte, om ministeren kan give tilsagn om, at f.eks. de grønlandske miljømyndigheder i enhver henseende klart har tilkendegivet over for selskaberne, at de helt og fuldt vil udøve deres miljøkontrol uden nogen form for hensyntagen til selskaberne, men kun ud fra de lokale interesser, som skal forsvares. Det var det, jeg spurgte om. Jeg ved naturligvis godt, at man har drøftet det. Det var ikke det, jeg bad ministeren om at oplyse.

Ministeren var igen inde på spørgsmålet om, hvem der er imperialist i denne sag. Det er imidlertid således, at folketinget har tiltaget sig magten og hovedindflydelsen på disse ressourcer. Det var det spørgsmål, jeg var inde på. I det øjeblik, man afleverer Grønlands råstoffer til grønlænderne selv og opgiver kravet om, at det grønlandske landstyes eventuelle indtægter i virkeligheden skal modregnes i det danske tilskud til Grønland – hvilket er en helt irrelevant ting, som man altså har bundet grønlænderne til – i det øjeblik ophører kolonialismen. Det er deri, kolonialismen ligger; man binder grønlænderne på denne måde og giver dem ikke den fulde handlefrihed – ja, langtfra den fulde handlefrihed på råstofområdet. Tværtimod binder man det grønlandske hjemmestyre på en måde, der gør, at jeg ikke alene føler mig berettiget til, men faktisk forpligtet til at gå ind i dette spørgsmål. Den danske stat har taget dette ansvar på sig ved at tage magten over dette område, men i det øjeblik Danmark afskriver sig magten over det, som retteligen er grønlændernes område, skal der selvfølgelig heller ikke fra denne talerstol fra min side lyde nogen som helst indblanding i de spørgsmål, som det vitterlig er Grønlands ret at tage stilling til.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

[Ministeren for Grønland]

Ja, der er indgået ganske klare miljøaftaler imellem de grønlandsk-danske myndigheder og det selskab, der skal lede efter olien.

Nej og atter nej, hr. Albrechtsen, dette folketing har ikke taget sig retten over de grønlandske ressourcer. Dette folketing har afgivet en ret, man havde, til de grønlandske myndigheder, altså nøjagtig det modsatte. Dette folketing har besluttet, da man gennemførte hjemmestyreløven, at nedsætte et fællesråd, hvori der er en vetoet fra den grønlandske side. Det vil sige, at dette folketing ikke har taget magten, men har afgivet magten. Det synes jeg i øvrigt er positivt, og det skal vi fortsætte med.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Man kan måske sige, at den danske stat og folketing har afgivet en flig af sin magt ved at give det grønlandske landsstyre en vis, om end minimal, indflydelse på sine egne råstoffer, men det er en magt, den danske stat aldrig har haft ret til at besidde, men som den oprindelig tiltog sig, og som den nu forvalter bl.a. på den måde, at den selv gennem den lovgivning, der drøftes her i dag, og gennem den koncession, som den danske stat har den altafgørende indflydelse på, fastsætter, under hvilke økonomiske betingelser koncessioner gives, herunder hvilke beløb af de grønlandske indtægter der skal modregnes i det grønlandske tilskud. Det fastsættes her – det kan ministeren ikke løbe fra – og så længe det er sådan, er det den danske stat, som har den afgørende indflydelse på disse råstoffer. Derfor er det noget pjat at stå at sige, at man har givet Grønland noget. Man har oprindelig taget det hele, og man har leveret en lille bitte flig tilbage, men man har fortsat hovedparten af kontrollen. Det er det, der er realiteten i det.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Det ville være mig en udsøgt fornøjelse ved lejlighed at deltage i en studiekreds sammen med hr. Albrechtsen, hvor vi kunne gennemgå moderne imperialismeteorier og diskutere forskellige former for kolonihistorie; jeg synes, det ville være overordentlig spændende. Jeg vil også gerne ved lejlighed være med i en anden studiekreds sammen med hr. Albrechtsen til at gennemgå Grønlands histo-

rie. Det, vi her i dag forhandler, er politiske realiteter i 1984.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et særligt udvalg på 17 medlemmer og stedfortrædere. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indeværende møde lade foretage valg af det nævnte udvalg.

Uden for dagsordenen foretoges herefter:

Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til et udvalg angående:

Forslag til lov om ophævelse af lov om Nordisk Mineselskab A/S m.v.
(Lovforslag nr. L 52).

Forslag til lov om ophævelse af lov om Arktisk Minekompagni A/S (Arctic Mining Company Ltd.).
(Lovforslag nr. L 54).

Forslag til lov om etablering af et selskab til varetægelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland.
(Lovforslag nr. L 53).

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en valggruppe på 85 medlemmer: det konservative folkeparti, venstre, centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti, fremskridtspartiet, de frie demokrater og Steenholdt (Grøn.);

en valggruppe på 83 medlemmer: socialdemokratiet, socialistisk folkeparti og venstre-socialisterne;

en valggruppe på 10 medlemmer: det radikale venstre.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Svend Erik Sørensen (KF)
- 2 Ikast (KF)
- 3 Elisabeth Krog (KF)
- 4 Steenholdt (GrønL.)
- 5 Ivar Hansen (V)
- 6 Fogh Rasmussen (V)
- 7 Birgith Mogensen (CD)
- 8 Kofod-Svendsen (KrF)
- 9 Arne Jensen (S)
- 10 Qvist Jørgensen (S)
- 11 Søren B. Jørgensen (S)
- 12 Preben Lange (S)
- 13 Tove Lindbo Larsen (S)
- 14 Henning Nielsen (S)
- 15 Margrete Auken (SF)
- 16 Jes Lunde (SF)
- 17 Lone Dybkjær (RV)

Til stedfortrædere for:

- 1-4 Collet (KF)
Bo Kristensen (KF)
- 5-6 Povl Brøndsted (V)
Tørnæs (V)
- 7 Bente Juncker (CD)
- 8 Annelise Gotfredsen (KF)
- 9-14 Hans Hækkerup (S)
Lissa Mathiasen (S)
- 15 Lilli Gyldenkilde (SF)
- 16 Albrechtsen (VS)
- 17 Dagmar Mørk Jensen (RV)

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 43:

Forslag til lov om ændringer i vejlove.
(Fremsat 31/10 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lerke (S):

Meningen med dette lovforslag er at forenkle og tydeliggøre de regler, under hvilke vejbestyrelserne skal arbejde, og hvilken retsstilling den enkelte borger har. De kompetente myndigheder har været hørt, og lovforslaget er tilsyneladende blevet således udformet, at loven bliver til at arbejde efter; det er jo det, der er sagen. Det er tilsyneladende et

pænt lovforslag, embedsmændene har stukket i hånden på ministeren.

Mit parti kan tilsige velvillig behandling i udvalget.

Ikast (KF):

Det foreliggende forslag til lov om ændringer i vejlove opfylder til fulde det, vi havde forventet af det, idet det betyder regelforenkling. Hele vejlovgivningen bliver så forenklet, som det kan ske på nuværende tidspunkt, og den justering, der er foregået, er sammenfaldende med de erfaringer, der er sket i perioden siden sidste ændring.

Fra konservativ side kan vi anbefale lovforslaget til hurtig behandling igennem udvalget.

Svend Heiselberg (V):

Lovforslaget betyder en klar forenkling af administrationen af vejlovene, og det er noget, vi i venstre i høj grad kan tilslutte os. Bl.a. lægges visse opgaver, der tidligere har været varetaget centralt, nu ud til vejbestyrelserne. Endvidere indføres der begrænsning af adgangen til at klage til ministeriet over vejbestyrelsernes administration af loven.

Men vi vil dog gerne i udvalget se på pkt. 11 i § 56, vedrørende gennemførelse af ekspropriation, for det sker undertiden ved visse vejomlægninger, at grundlaget for en forretnings eksistens bliver fjernet, og der er ofte kommet klager; Jyske Købmandsforening er en af de sidste sager, jeg kan huske. Det ville nok være rimeligt, om vi i udvalget diskuterede, om den erstatning, man giver, når man fjerner grundlaget for en forretning, er tilstrækkelig stor. Men venstre kan i øvrigt give sin fulde støtte til lovforslaget.

Ole Henriksen (SF):

I SF ser vi også med sympati på, at der sker forenklinger i lovene, og selv om omfanget af det, der står tilbage, nu også ser kompliceret ud, mener vi dog, at der vil ske nogle nødvendige forenklinger. Der er selvfølgelig ting, vi gerne vil have nærmere belyst i udvalget; og noget, der måske stikker lidt i øjnene, er forslaget om at reducere klageadgangen. Ministeren antyder i bemærkningerne, at det er mindre væsentlige sager, som der altså ikke skal kunne klages over til ministeren. Jeg ved ikke, om man senere i et